

Kūdras nozarē sarežģījumu arvien vairāk

Uzņēmumu tālākā attīstība balstās uz pašu investīcijām un risku

ILMĀRS RANDERS

"Ja gribat runāt par kurināmās kūdras granulām un briketēm, tad tagad vēl drīkstam, jo līdz 2030. gadam tās ražot un lietot ir atļauts. Pēc tam par šo tematu sarunāties varētu būt arī bīstami," ar ironiju un latgaliešu humoru, vērtējot pēdējo gadu notikumus un lēmumus Latvijas tradicionālajā kūdras ieguves nozarē, sarunu iesāk SIA "Līvānu kūdras fabrika" valdes priekšsēdētājs Pēteris Romanovskis.

Sākotnējā iecere tiešām bija viņa vadīto uzņēmumu apmeklēt tikai tādēļ, lai nodrotu par enerģētiskās kūdras iegūšanu un pieprasījumu, jo "Līvānu kūdras fabrika" faktiski palicis kā vienīgais uzņēmums Latvijā, kas turpina ražot kūdras granulas un briketes apkurei. Kopumā saruna iznāca arī par to, ko šobrīd nozīmē vadīt uzņēmumu, kura attīstības perspektīvas nopietni apdraud nevis saražotā pieprasījums, bet gan ES līmenī pieņemtas regulas un tiem sekojoši Latvijas valdības lēmumi.

Resurss zem mūsu kājām

Iepriekšējā iekārtā, kad kopīgās saimniekošanas sistēmā intensīvu dārzkopības kūdras izmantošanu neizmantoja, kurināmās granulas un briketes Latvijā ražotas ļoti daudz – ne tikai pie Līvāniem, bet arī Strūžānos, Olainē, Baložos, Cēsainē un citur.

Līvānu fabrikas kūdrai pelnainība sasniedz 2–4%. Agrāk kūdras kurināmais ievests arī no Baltkrievijas – tām briketēm pelnainība bijusi ap 10–20% un pat vairāk. "Mūsu kūdrai kurināmie katli pielāgojami diezgan vienkārši. Arī šķeldai ir augsta pelnainība, kas sasniedz 2–6%. Latvijas kūdra šajos parametros pilnībā iekļaujas. Kara situācija izraisīja visu enerģētisko resursu pēkšņu kāpumu, šķeldu un malku ieskaitot. Tādēļ loģiski, ka atjaunojās interese arī par frēzkūdras izmantošanu. Tas ir plaši pieejams vietējais resurss – mums tepat zem kājām. Cik zinu, daudzās katlumājās eksperimenti ar frēzkūdru jau ir notikuši. Paši esam orientējušies uz vietējām māsaimniecībām un pašvaldību iestādēm, jo tieši tas ir tirgus, kas pieprasa mūsu granulas," stāsta kūdras ra-

šojumus nodrošināt varam, taču es pats domāju, ka kurināmo pārvadāt tādos attālumos nav sevišķi prātīgi," vērtē Pēteris Romanovskis.

No kopējā "Līvānu kūdras fabrikas" gada finanšu apgrozījuma enerģētiskā kūdra aizņemot apmēram 10%, jo pamata nodarbe, tāpat kā visiem lielākajiem kūdras purvu apsaimniekotājiem, ir dārzkopības kūdras iegūšana.

Absurdi auglības pētījumos

Kūdras nozares pārstāvji diskusijās par lauksaimniecības tuvāko nākotni ne reizi vien ir uzsvēruši līdz visiem labi zināmo un pārbaudīto faktu, ka zemes auglības pamats ir mēslojums.

"Šobrīd pētīšana aizgājusi līdz tādiem atklājumiem un absurdiem, ka vislabākās esot neorganiskās augsnes. Tātad smilts un tuksnesis lauksaimniecībai tagad izrādās vislabākais, jo tur taču CO₂ neizdalās. Ja runājam par kūdru – pati par sevi tā nav augu barība, bet īpaši labvēlīgā dzīves vide augu sakņu sistēmai. Dēstu audzēšanai mūsu kontinentā to šobrīd nav ar ko aizvietot

ILMĀRA RANDERA FOTO

"Jau tagad izjūtam, ka bankas kredītu un pat operatīvā līzīngā darījumus ar kūdras nozari sāk uzskatīt par augsta riska finansējumu," saka SIA "Līvānu kūdras fabrika" valdes priekšsēdētājs Pēteris Romanovskis pie joprojām noslogotajiem kūdras transportēšanas vagoniem uzņēmuma apsaimniekotajā Skrebeļu-Skrūzmaņu purvā.

prāta robežās, kardināli nemainīsies un konkurētspēja nesamazināsies salīdzinājumā ar citām Baltijas kaimiņvalstīm. Tad kaut ko vēl varam plānot, arī investīcijas – cerībā, ka tās nebūs apdraudētas un nepazudīs. Pēc tam izskatās, ka saistībā ar ES Taksonomijas regulu mūsu nozarei kopumā vairs nebūs atļauts saņemt jebkādas uzņēmējdarbības atbalsta mehānismus, banku kredītus ieskaitot.

Faktiski to jau esam sajutuši arī tagad. Kad pirms pāris gadiem līdz galam pat nenoformulētā, tikai vēlējumu veidā izteiktā informācija par kūdras nozares iespējamo nākotni nonāca publiskajā vidē, dažas bankas jau ir ķērušās pie tā, ka ne tikai kredītu, bet arī operatīvo līzingu ar mums uzskata par augsta riska darījumiem ar visām no tā izrietošajām sekām.

Tālāk notiek ķēdes reakcija – vienam piemēram seko citi. Līdz ar to secinājums ir tāds, ka turpmākā dzīve jāplāno bez kredītiem, iztiekot tikai ar pašu investīcijām. Par kurināmo kūdru viss jau ir skaidrs, tur atpakaļceļa šobrīd vairs nav. Par dārzkopību? Eiropas Savienības nostāju tul-

"Seit, Skrebeļu-Skrūzmaņu purvā kurināmā kūdra ražota gadu desmitiem. Arī tagad šo nodarbi pausi novārtā neesam, jo mūsu purvos daudz iegūstam gan kurināmo frēzkūdru, gan sīkgabalkūdru. Vispirms to frēzē uz lauka, tad vālo, rušina, savāc un pēc tam cehā izžāvē, izpresē caur matricu apaļas formas granulās. Ražojam arī apaļas vai četrkantīgas briketes. Praktiski process notiek kā caur gaļas mašīnu, ja ņemam vienkāršu piemēru no mājsaimniecības," isu ieskatu kūdras granulū ražošanas procesā sniedz Pēteris.

zotnes vadītājs.

Granulas – vietējiem

Lokālais pircējs "Līvānu kūdras fabrikas" kurināmās granulas un briketes pazīstot un pieprasot jau gadu desmitiem ilgi, jo visos laikos tās esot bijušas vidēji par 20–30% lētākas nekā citi kurināmā veidi.

"Kūdra vienmēr ir bijusi laba alternatīva koksnes kurināmajam. Līvānu novadā un apkārtnē šo kurināmo turpina izmantot līdz 2000 ģimenēm. Ja vēlas pircēji no Polijas vai pat Vācijas – nesakām nē, ja vien ir vēlme tik tālu vest. Ražošanas ap-

ne tikai kvalitatīvi, bet arī kvantitatīvi. Cik zīnu, viena no pētnieku atrastajām alternatīvām šobrīd ir kokosa šķiedra, kas jāved no Indijas. Taču tur tā ir piesārņota ar dažādām mūsu zemēm kaitīgām barības vielām, kas ir jāizmazgā, piesārņojot savas vai Indijas upes. Plus tūkstošiem kilometru transportēšana. Ja izmanto Indijā vai Āzijā – lūdzu, dariet to! Kokoss tur aug, tātad tas ir pareizi. Bet pie mums ir kūdra.

Mūsu uzņēmuma akcionāri ir holandieši, esam ciešā kontaktā, tādēļ labi zīnu, ko viņi domā un dara. Kā

jau tirgotāji holandieši situācijai pietiek elastīgi – ja jau kūdrū aizliegts, alternatīvu atradīsim. No Indijas ievesto kokosu jau ir izmēģinājuši un uzkāpuši uz pamatīga grābekļa – pa pieri dabūjuši tā, ka tagad nezinā, kādā veidā tikt galā. Izmeģinājumu zeme ar ievestajām baktērijām un vielām esot saindēta tik ļoti, ka arī nekādi pieejamie herbicīdi vai pesticīdi ar tiem galā netiekot. Kokosā esot ļoti daudz no Āfrikas un Āzijas ievestu sīkbūtņu, kas mūsu zemes auglību sabojā. Kādēļ tas vajadzīgs? Mums augkopībai ir pieejams tirs

resurss. Zeme arī nakamos 1000 gadus uz priekšu varētu palikt tīra, ja vien būs atļauts to izmantot," spriež Pēteris Romanovskis.

Turpmākie plāni – bez kredītiem

SIA "Līvānu kūdras fabrika" un SIA "Zelta zeme" kopā nodarbina apmēram 120 darbiniekus – praktiski visi vietējie. Viņi ticot, ka vadītāji atradīšot alternatīvas uzņēmuma darbībai arī pēc 2030. gada. Kādu to saredz valdes priekšsēdētājs?

"Ļoti ceru, ka līdz 2030. gadam nodokļi, nodevas un nomas maksas paliks sa-

koju ta – esošo majū drupināsīm lēnām, sitot ar savām pierēm, nevis ar ekskavatoru. Te es redzu, ka tās pieres sašķīdīs un arī cilvēki atapsies. Visas galvas pagalam vēl nebūs, un varēsīm dzīvi turpināt.

Pēc loģikas būtu, ka arvien vairāk siltumnīcas būtu jāveido tieši šeit, nevis, piemēram, Holandē. Taču te atkal saskaramies ar enerģētikas problēmu – ja vietējo kurināmo izmantot mums neļaus, tas apburtais loks ar kredītiem un investīcijām uzreiz arī sākas," situāciju skaidro Pēteris Romanovskis.